

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nummer 531

A HANS.

DE VERLATEN KONING

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN

EEN VERLATEN KONING

I.

Rudolf Werner, een flinke jonkman van negentien, stapte op een winderigen Octoberavond in het jaar 1885 van het Koninklijk kasteel Neuschwanstein, in de Beiersche Alpen (Duitschland), naar zijn ouderlijk huis. Beieren was toen nog een Koninkrijk, en de vorst die in dezen tijd regeerde, heette Lodewijk II. Rudolf was als hulpkoetsier in 's Konings dienst. Die betrekking had hij verleden Winter gekregen, toen hij op een avond, door den speurzin van zijn hond Barel, Lodewijk, die veel alleen uitging in het wild gebergte, in de sneeuw vond en hem redde (1).

(1) Zie het vorig boekje Nr 530: « *De Redder van den Koning* ».

De Koning, die niet getrouwd was, vertoefde nooit meer in zijn hoofdstad Munchen, maar verbleef altijd op een van zijn kasteelen in het gebergte. Hij weigerde zijn ministers en zelfs zijn familieleden te ontmoeten. Hij was een zonderling man en te Munchen en elders beweerde men, dat hij zijn verstand verloren had, evenals zijn broer Otto, die men reeds lang op een kasteel bij Munchen opgesloten had.

Rudolf kwam aan een eenvoudige houten woning; hier verbleven zijn ouders en zijn zuster Maria. Zijn vader was houtzager. Het gezin wist al, door het blij geblaf van Barel, den trouwen hond, dat de zoon daar was. En reeds opende vrouw Werner de deur.

— Goeden avond vader, moeder en Maria. Ik ben vrij tot morgen, zei Rudolf.

Hartelijk werd hij begroet. Hij was liever in deze nederige woning dan in het weelderig Koninklijk kasteel. Maar hij wilde den vorst niet verlaten.

't Was al vroeg koud in het gebergte en in de gezellige keuken brandde een houtvuurtje. Rudolf nam plaats bij den haard.

— Hoe stelt de Koning het? vroeg vader.

— Och, den eenen dag goed, den anderen weer minder, maar over het algemeen gaat hij achteruit. 't Is zeer triestig. Hij lijdt er veel onder dat hij soms zoo raar is in zijn hoofd. Hij kan

niet slapen en loopt veel heen en weer, door al de zalen van het kasteel.

— En is hij altijd nog bang voor de heeren van Munchen?

— O, ja! Hij vreest, dat zijn familieleden en de ministers hem van den troon zullen zetten. Daar geeft hij niet om. Zijn oom Luitpold mag gerust Koning worden in zijn plaats, maar hij wil niet opgesloten worden als zijn broer Otto.

— Arme man! kloeg moeder. Wees dan Koning!

— Ze konden hem toch rustig op zijn kasteelen laten! sprak vader. Dat de groote heeren niet probeeren hem hier weg te halen; dat zullen wij Beiersche arbeiders uit de bergen beletten.

En de oogen van den braven houtzager flikkerden.

Lodewijk II werd door de eenvoudige bergbewoners zeer bemind. Hij had er ook zooveel armen en zieken liefderijk geholpen; dikwijls zat hij in een buitenherberg of in een hut met de menschen te praten over hun werk, hun gewoonten, hun liederen en zoo meer.

Rudolf gaf zijn moeder een som geld.

— De Koning heeft ons wat betaald, zei hij. Nog niet alles. Hij is nu eigenlijk arm. De regering te Munchen zendt weinig geld.

— Ja, daar spreken ze hier ook over. En de menschen hebben medelijden met den Koning.

Ze zeggen, dat de ministers te Munchen onrechtvaardig zijn.

— Och, wij hooren de waarheid niet. De Koning doet soms zeer vreemd. Verleden week wilde hij geen een van de knechten zien. Hij hield de deur van zijn kamer gesloten. En als hij wat noodig had riep hij het luid. Dan klopten we tegen den muur als teeken, dat we hem verstaan hadden. Mayer, de hoofdbediende, moest toch binnen gaan om het eten op te dienen. Hij was dan verplicht een masker te dragen, omdat de Koning zijn gezicht zoo leelijk vindt.

— Dat zijn toch gekke streken, merkte Maria op. Neen, neen, het is bij den Koning niet pluis in het hoofd.

— Op andere dagen spreekt hij zeer verstandig, hernam Rudolf. Maar die angst voor opsluiting jaagt zijn zenuwen in de war.

Rudolf herhaalde bijzonderheden, uit het leven van den Koning, die hij vroeger al verteld had; dat men twintig gerechten moest gereed maken en Lodewijk er maar van een of twee at; dat hij gedurig van 't eene kasteel naar 't ander trok; dat hij soms beweerde dieren in de kamer te zien, ratten, muizen, slangen, en de knecht Mayer dans juist moest doen, of hij ze ving en wegbracht.

Maar buiten zijn huis sprak Rudolf er met niemand over. Hij had geen gemakkelijken

dienst; toch wilde hij den ongelukkigen vorst trouw blijven.

Maria dekte de tafel en Rudolf at even gaarne het grof brood, door moeder gebakken, als de fijne spijzen op het kasteel.

Het gezin bleef nu wat langer op dan anders. 't Was zoo wat tien uur, toen Barel, de hond, onrustig opsprong en blafte.

— Er komt nog iemand, zei vader Werner.

Rudolf trok de deur open, en luisterde scherp. Hij hoorde gezang, en dadelijk herkende hij de forsche, schoone stem, die met den wind de stilte der bergen verbrak.

Rudolf sloot de deur weer. Een rijtuig reed in snelle vaart voorbij het huisje.

— De Koning! zei de zoon.

De Werners wisten, dat Lodewijk II dikwijls in den laten avond en in den nacht over bergen en door dalen en in de bosschen reed. Soms zong hij dan oude liederen, zooals nu. Rudolf moest bij die wilde en gevaarlijke tochten gewoonlijk op een paard voor rijden; hij kende de streek, met haar kronkelende wegen naast diepe afgronden, zeer goed.

Vader schudde het hoofd.

— Ja, de Koning doet vreemd, zei hij.

— God beware hem! Het is guur weer en erg donker, sprak moeder huiverend.

— Het plan van dezen rit is weer plotseling

opgekomen. Om zes uur zei de Koning, dat hij thuis zou blijven en ik naar huis mocht gaan, vertelde Rudolf. Hij heeft van die rare grillen.

— Laat ons gaan slapen, stelde vader voor. Ik moet er morgen vroeg uit.

Rudolf was tevreden weer eens in zijn oud bed te liggen, in plaats van nu over de duistere wegen te draven. Hij zou toch ongestoord kunnen slapen. Dat gebeurde in zijn dienst niet veel. Vroeger werd hij dikwijls gewekt, om op den toren van het kasteel als schildwacht te waken. De Koning was bang, dat de ministers uit Munchen hem zouden komen halen. Nu bezat hij een lijfwacht van trouwe gendarmen.

II.

Den volgenden dag keerde Rudolf terug naar het prachtig kasteel Neuschwanstein, waar de Koning thans verbleef.

— We verhuizen straks weer, zei Mayer, de voornaamste bediende. De Koning wil naar zijn slot Herrenchiemsee.

De knechten waren die verplaatsingen gewoon.

Na den middag moest het rijtuig voorkomen. De koetsier Osterholzer zat op den bok. Lodewijk II trad buiten. Hij was een slanke man van veertig jaar met schoon gelaat. In zijn prachtige

oogen lag nu een wilde glans. Hij wenkte Rudolf.

— Gij rijdt voor! zei hij.

— Ja, Majesteit.

— En als ge soldaten uit Munchen ziet waar-schuw dan dadelijk de gendarmen.

Rudolf begreep, dat de vorst weer onrustig was en vrees had, om gevangen genomen te worden. Mayer nam plaats naast den koetsier en gendarmen volgden in twee andere rijtuigen. Rudolf reed te paard voor. Nog joeg de wind door de bosschen. De Koning keek naar de zwiepende takken en de vallende bladeren.

Het kasteel Herrenchiemsee, op een eiland, in een meer, had millioenen gekost en geleek op het slot van Versailles. Lodewijk had zelf de plannen geteekend. Hij voelde groote liefde voor de kunst; en kocht veel beeldhouwwerk, schilderijen, juweelen en andere schatten. Het kasteel telde zestien groote zalen, alle prachtig bemeubeld.

Mayer had telegrammen verzonden en Rudolf onderrichtingen gegeven; de voorrijder leidde den tocht naar een dorp aan den spoorweg. Hier stond een kleine trein klaar. De statieoverste wachtte den vorst af en geleidde hem naar den wagon. Lodewijk groette en dankte den ambtenaar vriendelijk en steeg dadelijk in. Zoodra de paarden gestald waren, stapten de bedienden en

de gendarmen ook op den trein, die onmiddellijk vertrok. Het was intusschen al donker geworden.

De Koning en zijn gevolg verlieten den trein aan een halte dicht bij het meer. Te voet begaven ze zich naar den oever. Daar stonden matrozen in eigenaardige kleedij; booten lagen klaar. Het heele gezelschap werd naar het eiland geroeid. Reeds schitterde het kasteel Herrenchiemsee in volle licht. Ook hier waren bedienden, die nu den Koning opwachtten.

— Is alles gereed? vroeg Lodewijk aan den opzichter, die van Mayer een telegram had gekregen.

— Jawel, Majesteit! klonk het antwoord. Hoe laat moet het feestmaal opgediend worden?

— Dadelijk!

Lodewijk ging even naar een slaapkamer boven en verfrischte zich. Dan begaf hij zich naar een zaal, die vijf en zeventig meter lang, elf meter breed en dertien meter hoog was. De buitenmuur bevatte zeven en twintig groote vensters; in den wand daartegenover waren evenveel reusachtige spiegels met gouden lijsten. In twee en vijftig gouden kandelaren en drie en vijftig lichtkronen brandden er nu twee duizend vijf honderd kaarsen! De tafels waren gedekt met eetgerief van goud, zilver en kristal, dat in die zee van licht fonkelde.

De Koning knikte tevreden, toen hij binnentrad en rond keek. Bedienden brachten spijzen op tafel. Toen zond Lodewijk allen weg; hij bleef alleen en sloot de deur. Maar de meeste knechten en ook Rudolf liepen naar buiten en keken door een venster. Ze zagen een zonderling tooneel. In zetels bij de lange tafel zette de Koning marmeren borstbeelden.

— Kijk, dat groote beeld stelt Lodewijk den veertienden voor, een Koning van Frankrijk, die al lang dood is, fluisterde Mayer tot Rudolf. Er naast staat de Fransche Koningin Maria-Antoinette, die in de Fransche revolutie, negentig jaar geleden, op het schavot onthoofd werd. Andere beelden zijn van prinsen, dichters, tooneelschrijvers en wat weet ik al. Onze Koning doet nu of al die doode menschen bij hem aan tafel genoodigd zijn. O, ik zie ook het beeld van Richard Wagner, den beroemden toondichter. Die is nog niet lang dood. En hij was Lodewijks beste vriend. Maar dat weet ge.

Ja, Rudolf had al gezien, dat in de kasteelen aan alle piano's, waarop Wagner gespeeld had, een lauwerkrans hing.

De Koning legde nu van de spijzen wat op de borden, die voor de beelden stonden en ook schonk hij glazen vol wijn. Hij at zelf, en intusschen sprak hij luid Fransch tot de vermeende genoodigden.

Rudolf vond het tragisch, zoo zijn Koning te zien, in die schittering der duizenden kaarsen, tusschen al het geflonker van zilver, goud en kristal. En op het schoon gelaat lag de waanzin. Om het kasteel ruischten de boomen. Vogels, gewekt door den ongewonen glans uit het slot, fladderden rusteloos rond.

— Onze Koning wordt stapelgek, beweerde Mayer.

Dat klonk Rudolf hard en wreed toe. Hij wendde zich af, met tranen in de oogen. Hij kon niet lachen met den ongelukkigen vorst, die op heldere dagen zoo pijnlijk voelde, hoe het monster der krankzinnigheid hem beloerde.

De gendarmen patroeljeerden langs het meer. Niemand mocht het eiland betreden.

Wel twee uur bleef de Koning alleen in de spiegelzaal; men hoorde hem luid Fransche verzen opzeggen of stukken uit een opera zingen.

— Nu verbeeldt hij zich, dat hij een tooneelgezelschap voor zijn gasten laat optreden, beweerde Mayer. Straks drinkt hij op de gezondheid van menschen, die al zoo lang dood zijn!

Eindelijk belde de vorst; de bedienden snelden toe.

— Het feestmaal is geëindigd, zei Lodewijk tot Mayer.

Hij wees op de beelden.

— Dat zijn de gemakkelijkste gasten, zei hij

lachend. Ze komen, als ik ze roep en ik doe ze weg, als ik ze moe word. Ze vallen me nooit lastig.

Hij ging dan naar zijn slaapkamer en legde zich te bed.

Lodewijk II had groote vereering voor zekere Koningen en Koninginnen van Frankrijk en las vroeger veel over hen.

De lichten werden nu gedoofd en duisternis omringde het kasteel. Rudolf sliep op een kamer-tje boven de stallen. 's Morgens was hij reeds vroeg op, al had hij hier niets te doen. Hij wandelde over het stille eiland, waar vroeger een klooster had gestaan.

Mayer riep hem te tien uur.

— De Koning is al op, zei hij, en hij wil weg. We vertrekken over een uur. Ga het aan den statieoverste zeggen. De matrozen zullen u over het meer brengen.

Lodewijk was dus alleen naar Herrenchiem-see gekomen, om er een ingebeeld feestmaal te houden.

— Arme, arme Koning! Hoe zal dat eindigen? dacht Rudolf, terwijl de boot hem naar den anderen oever bracht.

De matrozen spraken niet; ze waren gewoon te zwijgen over wat er hier van tijd tot tijd gebeurde. De statieoverste liet den trein voor komen en regelde door de telegraaf den rit.

Een half uur later verscheen de Koning. Eenige lieden uit den omtrek herkenden hem en groetten eerbiedig. Lodewijk beantwoordde die genegenheid minzaam. Hij gaf den ambtenaar een belooning voor het personeel en steeg dadelijk in zijn wagon.

Toen hij aan het station uitstapte, waar de rijtuigen stonden, riep hij Mayer en Rudolf bij zich.

— We zullen naar Linderhof rijden en niet naar Neuschwanstein, zei hij.

De eerste bediende merkte op, dat de moeder van den Koning den volgenden dag naar het kasteel Neuschwanstein zou komen, om er haar zestigsten verjaardag te vieren.

— Ik wil naar Linderhof, hernam de vorst.

Hij moest gehoorzaamd worden. En weer leidde Rudolf als voorrijder den kleinen stoet.

Linderhof is ook een prachtig kasteel met een heerlijken hof, niet ver van Oberammergau. Lodewijk had het laten bouwen naar zijn eigen plannen en er veel geld aan besteed. Het staat daar eenzaam in het gebergte, en kronkelende wegen leiden er heen.

Het personeel van Linderhof was niet verbaasd, toen de Koninklijke koets hier stil hield. Het kende immers de gejaagdheid en de onrust van den grilligen vorst. Lodewijk begaf zich naar een der schoone kamers, met rozenhouten

meubelen, prachtige schilderijen en beelden. Hij stond voor het raam, dat uitzag op den tuin, waar fonteinen water spoten. Hij dacht aan het ingebeelde feestmaal op Herrenchiemsee. Hij veege nu zijn tranen af.

— O, God, neem mij weg, eer ik geheel zineloos ben! kreunde hij. Dat ik toch niet opgesloten worde!

Hij was nu vreeselijk zwaarmoedig bij de herinnering aan den vorigen avond. Hij wist wel niet duidelijk, hoe hij zich in de spiegelzaal tegenover de marmeren beelden had gedragen, maar voelde toch, dat zijn geest toen geheel in de war was geweest.

De avond zonk over de bergen. Lodewijk vroeg om licht. Ook hier moest men in de gouden lichtkronen veel kaarsen aansteken. Lodewijk trachtte te lezen. Hij had prachtige boeken, echte kunstwerken. Hij bladerde in eenige, tastte als vermoeid naar het hoofd en rees weer op. Onrustig wandelde hij heen en weer. Hij at dan wat en dronk een glas wijn. Om acht uur beval hij de koets in te spannen. Hij wilde naar buiten, in de open, frissche lucht. Rudolf was weer voorrijder. Hij had geen bepaald doel. Uren lang moest hij den weg toonen over bergen en door dalen, naast afgronden met gevaarlijke rotsen. Ze kwamen voorbij hutten, waar de menschen

al lang slapen. Soms blafte wild een hond aan zijn ketting op een eenzame hoeve.

Zoo draafden de paarden in 't ronde, nooit heel ver van Linderhof. Pas tegen den morgen beval de Koning den tocht te eindigen. Vermoeid legde hij zich te bed. Hij sliep tot na den middag. Toen at hij en daarna zat hij in zwaar-moedig gepeins tusschen al de kunstschaten. Hij wilde niemand ontmoeten, ook zijn moeder niet, die heden op het slot Neuschwanstein aangekomen was, zooals een bode had gemeld. 's Avonds laat reed de Koning opnieuw uit, en den volgenden morgen rustte hij nogmaals tot laat in den namiddag. Toen hij wakker werd en aan Mayer om eten vroeg, zei de dienaar, dat het vandaag de verjaardag was van 's Konings moeder.

— Zwijg! snauwde Lodewijk.

Hij verkoos thans de eenzaamheid. Lang zat de arme man voor zich uit te staren.

Zoo leefde hij nu al maanden lang. En nooit wilde hij naar Munchen, de hoofdstad gaan. Vroeger had hij voorbeeldig over zijn land geregeerd. Thans kwamen boden met staatsstukken, welke de Koning moest onderteekenen. Soms deed hij dit dadelijk; dan weer liet hij ze dagen lang liggen.

Weer was de avond gevallen. Opeens riep de Koning zijn dienaar Mayer.

— Ik wil naar Neuschwanstein; laat dadelijk inspannen! gebod de vorst.

Hij besloot zijn moeder nog geluk te gaan wenschen met haar verjaardag. 't Was bijna tien uur toen hij het kasteel bereikte. Alles was er reeds gesloten. De Koningin-moeder wilde zich ter ruste begeven. Ze hoorde, dat haar zoon daar was. De lichten werden weer aangestoken. En de oude Koningin ging naar beneden. Lodewijk kuste haar en sprak zijn wenschen uit voor haar geluk en gezondheid. Maar de hooge Vrouwe kon niet meer gelukkig zijn. Het verdriet lag als op haar zoet gelaat uitgespreid. Ze was weduwe; haar jongste zoon, haar lieveling, de vroeger zoo vroolijke prins Otto, leefde zinneloos op een kasteel. En haar oudste gedroeg zich ook zeer zonderling.

Lang nog sprak Koningin Maria met Lodewijk, die dan op het kasteel overnachtte. Den volgenden dag was er een feestmaal. Men volgde de gebruiken van het Hof. Maar er heerschte geen feeststemming aan tafel. De Koning praatte weinig en dan nog alleen met zijn moeder; hij deed, of er geen hofdames mede aanzaten.

In den namiddag wilde hij terug naar Linderhof; de oude Koningin reed een eind mee. Halverwege namen moeder en zoon afscheid. Ze zagen elkaar op aarde niet meer terug. De Koningin begaf zich naar haar landgoed Elbingenalp,

eigenlijk meer een hoeve. Zij ook verkoos in al haar verdriet de eenzaamheid.

III.

De Winter was voorbij gegaan, zonder dat Koning Lodewijk naar Munchen terug keerde. Hij bleef in de bergen met al hun sneeuw, en, meestal 's nachts deed hij lange tochten met koets of slede. Rudolf had het niet gemakkelijk.

Eens wandelde de Koning met Rudolf in den omtrek van Neuschwanstein. Ze ontmoetten een knaap, die van onder de sneeuw hout raapte. Dadelijk voelde de vorst medelijden met hem.

— Vriendje, is er zulk een nood thuis? vroeg hij.

— Ja, mijnheer, antwoordde de jongen, die den vorst niet kende. Vader is steenhouwer, maar heeft nu geen werk.

— En waarom vraagt uw vader dan geen hulp aan den Koning?

— Aan den Koning! Die heeft zelf geen geld, en niemand wil er hem nog leenen! hernam de jongen.

Rudolf schrok van dit antwoord, maar Lodewijk lachte.

— Hier, geef dat aan uw vader, zei hij, en hij schonk den knaap een stuk van vijf mark.

— Dank u, mijnheer! riep het ventje blijde uit.

De Koning ging verder.

— Spreken ze zoo over mij? vroeg hij aan Rudolf.

— Majesteit, ik hoor dat toch niet.

— Ik zal wel geld ontvangen.

De vorst stapte in diepe gedachten voort. Ja, hij had geldgebrek. Al dat bouwen van kastelen, het koopen van kostbare schilderijen, en beelden, het ondersteunen van kunstenaars, toneelspelers, de feesten voor het dienstpersoneel, hulp aan armen en zieken, het had niet alleen zijn fortuin verslonden, maar de Koning maakte nog vier en twintig millioen mark schuld. Veel leveranciers en aannemers, wachtten tevergeefs op de betaling van hooge rekeningen.

Lodewijk trachtte millioenen te leenen. Hij had daarvoor vertrouwde dienaren naar Koningen en bankiers gezonden.

— — — — —
Nu werd het voorjaar. De arme Koning werd niet beter. Hij bleef even somber, ook al lichtte de zon vroolijk over de bergen.

Nu en dan kwamen er voorname heeren uit Munchen. Ze spraken niet met den Koning zelf, maar ondervroegen zijn bedienden. Eens toen Rudolf een paard, dat wat ziek geweest was, stil liet wandelen, trad zulk een heer op hem toe.

— Ik kom van de regeering uit Munchen, zei hij. Gij zijt de voorrijder van den Koning, niet waar?

— Ja.

— Wel, vertel me eens iets over die nachtelijke tochten.

Maar Rudolf was wantrouwend en antwoordde, dat hij niets over het leven van den Koning zou zeggen. De heer werd boos en dreigde, dat Rudolf wel eens aangehouden kon worden. Toch bleef deze zwijgen.

Rudolf verhaalde die ontmoeting aan Mayer.

— De ministers verzamelen inlichtingen om den Koning gek te laten verklaren, beweerde deze.

— Maar dan moeten wij zwijgen!

— Och, zoo kan het niet blijven duren!

Mayer bekende echter niet, dat hij al veel over het zonderling gedrag van Lodewijk aan de heeren uit Munchen meegedeeld had. Deze waren ook naar de andere kasteelen geweest.

IV.

Te Munchen vergaderden de familieleden van den Koning en de voornaamste heeren der regeering. Ze wisten, dat Lodewijk een leening van dertig millioen wilde aangaan. En er waren geldschietters, die bereid schenen die groote som

te geven, om dan in de zaken van Beieren te kunnen konkelen. Dit moest verhinderd worden. En de Koning regeerde feitelijk niet meer. Nooit kwam hij naar Munchen; hij weigerde zijn ministers te ontvangen.

Op deze vergadering werd besloten den Koning van den troon te zetten en hem op te sluiten. Een neef van Lodewijk was er tegen, hertog Karel Theodoor (1). Die wilde den geesteskranken vorst veel barmhartiger en voorzichtiger laten behandelen. Hij vond het oordeel overdreven van vier dokters, die den Koning ongeneeslijk zinneloos verklaarden, en ook op het getuigenis van bedienden steunden.

Maar de anderen zetten hun zin door. Prins Luitpold, een oom van Lodewijk, zou over het land regeeren. Eenige heeren moesten den Koning feitelijk gevangen nemen en op Linderhof opsluiten, met ander personeel. De voornaamsten van die groep waren: minister Crailsheim, graaf Holnstein en dokter von Gudden, bestuurder der zinneloozengestichten te Munchen. Ze namen personeel mee en acht ziekenverplegers.

In den nacht van den 9en Juni 1886 hielden

(1) Deze hertog was de vader van onze Koningin-Moeder Elisabeth, een bekwaam dokter en edelmoedig man.

rijtuigen stil voor het kasteel Hohenschwangau. Osterholzer, de koetsier van Lodewijk, spande juist de koets in, omdat de Koning weer dien nacht wilde uitrijden. Plots stond graaf Holnstein voor hem en zei op strengen toon:

— Breng de paarden op stal! En gij en alle knechten zijt uit den dienst van den Koning ontslagen.

Lodewijk was op het naburig kasteel van Neuschwanstein, waar Osterholzer hem had moeten afhalen voor den rit. De trouwe dienaar bracht de paarden in den stal, maar dan liep hij zoo snel als hij kon langs een bergpad naar Neuschwanstein. Gendarmen hielden voor het slot de wacht. Ze lieten den koetsier door. In de voorhal stonden de knechten Weber en Rudolf, gereed om den Koning te vergezellen. Lodewijk zelf wandelde in een naburige kamer en zei luid verzen op. Hij hoorde stemmen en kwam nader.

Zenuwachtig viel Osterholzer op de knieën en stamelde:

— O, Majesteit, daar zijn heeren uit Munchen om u gevangen te nemen!

De Koning scheen hem niet goed te begrijpen, maar Weber vertelde wat er op Hohenschwangau gebeurde. Toen richtte Lodewijk zich in zijn volle gestalte op en zijn oogen flikkerden. Ha, nu wilden ze doen, wat hij zoo lang gevreesd

had: hem opsluiten! Hij riep alle dienaren samen en beval:

— Loopt zoo snel als ge kunt, wekt de trouwe bergbewoners en vraagt dat ze hun Koning beschermen!

Ook Rudolf snelde heen; hij klopte op de deur van hutten en hoeven en schreeuwde:

—Komt naar Neuschwanstein. Heeren uit Munchen willen den Koning gevangen nemen!

Andere knechten deden hetzelfde, en weldra wemelde het van arbeiders en boeren, zelfs van vrouwen, jongens en meisjes, gewapend met geweren, bijlen en dorschvlegels. Uit Flussen, een stadje dichtbij, kwamen politiemannen en pompiers. Alarmkreten klonken door den nacht.

Intusschen waren de heeren uit Munchen naar Neuschwanstein gegaan. Minister Crailsheim toonde aan de gendarmen een bevelschrift van prins Luitpold; daarin stond, dat alle soldaten en gendarmen aan deze heeren moesten gehoorzamen.

— Ik wil geen enkel papier zien, zei de overste der gendarmen. Ik ken slechts één bevel en dat heb ik van den Koning ontvangen. Er zal niemand het slot betreden.

— Toch zullen we binnen gaan! sprak de minister woedend.

— Dan schieten we! verzekerde de overste. Een ziekenverpleger, die al naar voren drong,

kreeg een slag met een geweer en trok zich haastig terug. De heeren konden niets doen en keerden vlug weer naar Hohenschwangau, waar hun koetsen stonden. Maar dan hoorden ze het geroeper der bergbewoners, en ze werden bang. Angstig stonden ze bij hun rijtuigen. Overal wemelden de gestalten van verontwaardigde landbouwers en arbeiders.

Inmiddels kwam Sonntag, de politiekommissaris van Flussen, met agenten bij den Koning.

— Neemt al die heeren gevangen, brengt ze hier en sluit ze in een donkeren kelder! gebod Lodewijk.

Sonntag begaf zich met zijn mannen en gendarmen naar het ander kasteel.

— Heeren, zei hij tot de groep, ik heb opdracht van zijn Majesteit om u aan te houden!

— Weet wat ge doet! riep minister Crailsheim woedend uit. Wees geen gek. Hier is het bevelschrift van prins Luitpold en de regering. Lodewijk is geen Koning meer.

— Mijnheer de minister, het is voor mij een moeilijk geval, antwoordde Sonntag. Ik weet niet, wat er te Munchen gebeurd is. Ik heb mijn Koning zooveel jaren gediend en nu ben ik nog zijn ambtenaar! Ik kan al mijn eerbied en trouw van al dien tijd voor hem niet in een paar minuten verloochenen, en nu optreden als vijand van

mijn Koning! Het is mijn plicht u allen aan te houden!

En de hooge heeren, alsmede hun dienaren, werden door agenten en gendarmen omringd. Ze moesten terug naar Neuschwanstein. Het volk jouwde hen uit.

— Gooit ze in den afgrond! klonk het.

De politiekommissaris en de overste der gendarmen hadden alle moeite, om hun gevangenen te beschermen. Nu mochten de heeren wel in het kasteel. Ze werden niet in een kelder geworpen, doch in den toren gevangen gezet. Ze beefden, toen ze het getier van het volk hoorden. Er klonken doodsbedreigingen. Na eenigen tijd echter gelukten de oversten er in de menschen uiteen te doen gaan. De Koning wilde de heeren niet zien. Hij wandelde woedend heen en weer. Maar zijn toorn bedaarde. Vier uur na de gevangenneming zei hij tot Sonntag:

— Jaagt die kerels naar Munchen terug!

De gendarmen begeleidden de vrijgelatenen naar Hohenschwangau; weldra reden de koetsen heen. De heeren bereikten Munchen en vertelden hun wedervaren aan prins Luitpold, die nu als regent den Koning op den troon zou vervangen. Er bestond gevaar voor oproer. Moest Lodewijk naar de hoofdstad gekomen zijn, dan zou het volk zich rond hem geschaard hebben.

De regent en de regering namen nu snel maat-

regelen. Er werd aan de bevolking bekend gemaakt, dat prins Luitpold voortaan zou regeeren. In den nacht zond men andere gendarmen en politie naar de bergstreek. Nu was er een duidelijk bevel der regeering en wie zich nog tegen haar verzette, zou van landverraad beschuldigd worden. De gendarmen, die Lodewijk zoo beschermd hadden, moesten thans van Neuschwanstein vertrekken en ze werden vervangen door politie uit Munchen. Toen de Koning 's avonds weer wilde uitrijden, belette men dat. Rudolf werd weggezonden, evenals andere knechten. Alleen Mayer en Weber mochten voorloopig bij den Koning blijven. Bedroefd kwam Rudolf thuis. Hij vertelde, wat er gebeurd was.

— Maar ik verzamel toch lieden uit de streek, zei hij. En als ze den Koning wegvoeren, verlossen we hem! We brengen hem dan naar Oostenrijk. De Keizerin daar is zijn nicht, en houdt veel van onzen Koning. Zij zal niet willen, dat hij opgesloten wordt (1).

— Ik help u, besloot vader dadelijk.

Beiden verlieten de hut en onmiddellijk vonden ze aanhangers, die bereid waren den Koning over de grens te geleiden. Men moest Lodewijk met dit plan in kennis stellen.

(1) Die Keizerin Elisabeth was een tante van onze Koningin-Moeder Elisabeth.

Het werd avond. Er hing een dichte nevel in het bergland; men kon nauwelijks tien schreden voor zich uit zien. De politie stond aan de toreningang van het slot. Een vrouw geraakte toch binnen; ze deed alsof ze levensmiddelen bracht. Door haar vernam de Koning, dat trouwe mannen hem over de grens wilden helpen.

— Kan het zonder bloedvergieten gebeuren? vroeg Lodewijk.

Toen hoorde hij, dat er wel met de politie zou gevochten moeten worden.

— Er mag om mij geen menschenleven verloren gaan, zei hij dan.

Rudolf en zijn vrienden hoorden dit en waren zeer teleurgesteld.

— De Koning is weer moedeloos, sprak Rudolf. O, ik zie hem daar zitten met gebogen hoofd. En misschien weent hij van verdriet. Maar we zullen den weg bewaken en hem toch bevrijden, als ze hem weg voeren naar Linderhof. Ze moeten hier voorbij.

Allen stemden hierin toe.

— — — — —
Op Neuschwanstein wandelde Lodewijk in een kamer heen en weer. Hij was nu een verlaten Koning. Buiten was de mist overgegaan in regen, die neerstroomde. En de wind hilde om het kasteel.

Lodewijk begaf zich op het balkon en staarde

in den wilden nacht. Hij weende. Vreeselijke angst beving hem. Hij riep Weber.

— Haal Osterholzer! zei hij. Ik zal toch vluchten. Mijn brave vrienden uit de bergen willen me helpen.

— De koetsier is naar Munchen gezonden, antwoordde de knecht. Men dreigde hem in de gevangenis te steken, als hij hier bleef.

— Rukt men dan al mijn trouwe dienaren van me weg? riep Lodewijk wanhopig uit. Ik ben een gevangene.

Weber en Mayer durfden hem niet helpen. De Koning ging naar de eetkamer en dronk een paar glazen wijn. Hij scheen koortsig te zijn en dorst te hebben. Voor de deur hoorde hij stemmen en hij ging zien wie er daar spraken. Hij zag dokter von Gudden, die met andere heeren en ziekenverplegers, op het kasteel was aangekomen. De politie had hen doorgelaten. Fier stond Lodewijk voor hen. En allen schenen te schrikken van zijn rechte gestalte.

Von Gudden beheerschte zich en sprak:

— Majesteit, dit is de treurigste opdracht, welke ik ooit van mijn leven vervuld heb. Vier geneesheeren hebben verklaard, dat Uw Majesteit ziek is. En prins Luitpold heeft het regentschap aanvaard. Ik moet u nog dezen nacht naar het kasteel Berg begeleiden.

— Wat beteekent dit? riep de Koning uit.

De ziekenverplegers wilden hem vast grijpen. Hij zond ze met een forsche handbeweging terug.

— Er is geen geweld noodig; ik ga vrijwillig mee! sprak de Koning.

Dienaren brachten kleeën. En de arme vorst verliet het kasteel en steeg in een koets. Was het zoo dringend noodig hem in zulk een wilden nacht als een gevangene weg te voeren? Bij het rijtuig reed een politieagent, die den Koning moest bewaken. Een man, die dit alles zag, rende weg.

Von Gudden en de anderen namen in de overige koetsen plaats; de treurige stoet vertrok.

De man, die de afreis bespied had, kwam hijgend bij Rudolf en zijn vrienden.

— Opgepast! waarschuwde hij. Ze komen met den Koning. Hij zit in het rijtuig. Er is niet veel politie bij!

— Wapens gereed! beval Rudolf. We bevrijden onzen Koning. God helpe ons!

Maar de trouwe bergbewoners wachtten te vergeefs. Von Gudden had vernomen, dat er onraad was, en besloten Lodewijk naar een ander kasteel te voeren, ver van hier.

Rudolf merkte dit te laat. Weenend van spijt moest hij zijn plan opgeven.

De koetsen reden snel. Drie maal verwisselde men de paarden. De laatste maal gebeurde dit aan een herberg te Seeshaupt. De waardin her-

kende den Koning en boog zich eerbiedig voor hem.

— Wilt ge mij een glas water brengen? vroeg Lodewijk.

Dadelijk voldeed ze aan zijn verzoek en, toen de vorst haar het ledige glas overreikte, dankte hij haar hartelijk.

— God behoeft u, Majesteit! riep de vrouw weenend uit.

Het was de dag voor het Pinksterfeest. Voor den middag bereikte de stoet het kasteel Berg bij het Starnbergmeer te Possenhoven (1). Lodewijk stapte uit en droevig keek hij rond. Hier had hij in zijn jonge jaren zoo dikwijls vertoefd! Nu was hij er een gevangene. Hij kreeg slechts twee kamers. Men had tralies voor de vensters geplaatst en gaatjes in de deuren gemaakt om hem te kunnen bespieden.

Zoo moest men den ongelukkigen Koning nog meer den indruk geven, dat hij opgesloten werd.

Von Gudden gaf Lodewijk 's avonds den raad vroeg naar bed te gaan. De Koning gehoorzaamde, maar na middernacht werd hij wakker en wilde opstaan. De wachters verhinderden dit, maar brachten hem eindelijk kleeven; en Lode-

(1) Te Possenhoven is onze Koningin-Moeder Elisabeth geboren.

wijk stapte toen uren lang op de kamer heen en weer. Hoe diep voelde hij het, dat hij als een kind werd behandeld. Om zes uur gebod hij zijn gewonen barbier en zijn knecht Weber te roepen. Nu moest hij hooren, dat deze niet meer in zijn dienst waren. Zoo verwijderde men den vorst van al zijn bekenden.

Het was Pinksteren, 13 Juni. De Koning wilde in de nabijgelegen kerk Mis hooren; hij mocht niet van von Gudden. Als het volk zijn vorst zag, zou het immers niet kunnen gelooven, dat hij zinneloos was.

In den namiddag wenschte de Koning te wandelen. Dokter von Gudden vergezelde hem in het park. Ze bleven lang uit. Toen werd het personeel in het kasteel ongerust, en ging zoeken. Men kwam aan het Starnbergermeer. En daar zagen de bedienden een vreeselijk tooneel: dicht bij den oever zat von Gudden half recht in het water... en wat verder lag de Koning. Beiden waren dood.

Het blijft een geheim, wat er juist gebeurd is. Men denkt, dat de Koning in waanzinnige wanhoop in het water geloopt was en von Gudden hem er wilde uithalen en beiden dan hevig gevochten hebben, tot ze samen verdronken. Von Gudden had de panden van Lodewijks jas afgescheurd en droeg boven zijn rechteroog een blauwe vlek.

Lodewijk II, Koning van Beieren.

Op den avond van den tweeden Pinksterdag bracht men 's Konings lijk naar Munchen. 't Was half vier 's morgens, toen de droevige stoet de hoofdstad bereikte. Een groote menigte buiten lieden volgde weenend de baar.

De doode Koning lag daarna op een hooge katafalk. Duizenden brachten hem een laatsten groet. Op een kasteel in de Beiersche Alpen weende een eenzame moeder. Op een ander slot leefde een broer, prins Otto, die van het drama niets begreep.

In de vergadering der Beiersche afgevaardigden moest de regeering harde woorden hooren over de behandeling van den ongelukkigen Koning. Het ministerie bracht de bewijzen van zijn zinneloosheid voor. Maar velen onder het volk wilden er niet aan gelooven.

En toen we in de Beiersche Alpen reisden, ondervonden we hoe de bevolking nog met eerbied spreekt over den vorst, die zoovelen hielp en genegen met de eenvoudige lieden omging.

EINDE